

שמע ישראל



מורים יקרים*,

הפסוק הראשון בפרשת "שמע" –

"שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" (דברים ו, ד)

הוא אות וסמל למצוות האמונה במסורת הדורות.

קבלת עול מלכות שמים באמירת "שמע ישראל" היא מצוות עשה פעמיים ביום, אולם הרבה מעבר לחובה זו נהוג לקרוא אותה במעגלי החיים השונים – מרגע הברית ועד הפטירה, ברגעי התרוממות ותפילה, בשעות משבר ומצוקה.

המשימה עוסקת במשמעות הרחבה של הפסוק "שמע ישראל", ובחשיבותו הסמלית כהצהרת אמונה. מטרת המשימה היא לאפשר לתלמידים לסכם בדרך יצירתית וחוייית את הידע ואת התובנות שנלמדו בפרשת "שמע" על ידי עיצוב סמל אשר ייתן ביטוי להבנה האישית של כל תלמיד את כוחה וייחודה של קריאת "שמע ישראל". שלב 1 ושלב 2 של המשימה יעסקו במקומה של קריאת שמע בחיינו, במצוות אהבת ה' וברמה הרוחנית הגבוהה הנדרשת כדי לקיימה –

"בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ!"

בשלב 3 יעצבו התלמידים סמל, כרזה או תמונה שבהם ייתנו ביטוי אישי להבנתם את מהותה של קריאת "שמע ישראל".

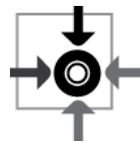
לסיכום הפעילות אפשר לערוך מצגת של התוצרים או לתלות אותם בכיתה.

ידע קודם



1. ספר דברים, פרק ו פסוקים ד-ט ;
2. פירוש רש"י לפסוקים האלה לפי תכנית הלימודים.

יעדי המשימה והמיומנויות הנבדקות



1. זיהוי האירועים שבאירורים ;
2. מיון – הבחנה בין אמירת "שמע ישראל" דאורייתא ובין אמירתה כמנהג וכמסורת ;
3. ביטוי אישי יצירתי – ביטוי סמלי לפרטים ולעקרונות שבפרשת "שמע".

התנאים לביצוע המשימה



1. עבודה בזוגות או עבודה אישית – לבחירת המורה ;
2. שני שיעורים בכיתה.

התוצר המצופה מהתלמיד



1. דף איורים של אירועים ומצבים שונים בחייו של יהודי, שבהם נאמרת "קריאת שמע";
2. דף ריאיון עם קרוב משפחה ;
3. כרזה או סמל או דגל בנושא "שמע ישראל";
4. דף הסבר על היצירה.

החומרים לביצוע המשימה



- המשימה לתלמיד "שמע ישראל", שבה אמצעי העזר האלה :
1. דף איורים ;
 2. דף ריאיון.

הנחיות לביצוע המשימה

דברים

שלב 1: "קריאת שמע" במעגל החיים

בדפי המשימה לתלמיד יש דף ובו תשעה איורים. בשורות הריקות שמתחת לכל איור יידרשו התלמידים לכתוב את הזמן או את ההקשר לקריאת "שמע ישראל" הבאים לידי ביטוי באיור, על סמך הידע שלהם. כמו כן הם יציינו אם אמירת התפילה במצב המתואר באיור היא מצווה או מנהג.

לפניכם רשימה של תשעת האיורים וההקשר של כל אחד מהם ל"שמע ישראל"

- איור של תינוק בעריסה – בברית / בלילה שלפני הברית ;
- איור של מחזור פתוח ליום כיפור – בתפילת נעילה ביום כיפור ;
- איור של תפילה בבית כנסת בשעת ערב – בכל ערב בתפילת ערבית ;
- איור של זריחה – בכל בוקר בתפילת שחרית ;
- איור של מתפללים מול ארון הקודש פתוח מעט – בפתיחת ההיכל שהוא ארון הקודש (בשבת ובחג) ;
- איור של הנחת תפילין – בעת הנחת תפילין (בתפילין כתובות פרשיות "שמע") ;
- איור חזית של בית – במעבר דרך פתח הדלת (על קלף המזוזה כתובות פרשיות "שמע") ;
- איור של מיטה – בכל לילה לפני השינה ;
- איור של חולה במיטתו – בעת סכנת חיים ולפני פטירה.

אחרי השלמת דף האיורים, יענה התלמיד על שאלה שממנה עליו להסיק מסקנה בנוגע לחשיבותה של קריאת "שמע ישראל", ולהסביר מדוע קריאה זו מתקשרת למצבים ולרגעים חשובים במעגל החיים של היהודים.
דף האיורים והתשובה לשאלה יימסרו למורה להערכה.

שלב 2: ריאיון של בן משפחה או של מכר ודיון בכיתה

התלמידים יתבקשו לראיין את אחד מבני המשפחה או מכר. מטרת הריאיון היא לקשר בין הערכים שנלמדו בפסוקים ובין מצבים וסיפורים מהחיים. במפגש מעין זה ייחשפו התלמידים לסיפורים ולתיאורים של בני משפחה וחברים, וכך תעמיק הבנתם בנוגע למקום של "שמע ישראל" במעגל החיים ובנוגע לחשיבותו.

מומלץ לתלמידים להיעזר בדף הריאיון המצורף למשימה לתלמיד (עמ' 5), אך אין זו חובה. המורה יסכם את סיפורי התלמידים וישים דגש על הרחבת התכנים, על חידודם ועל מתן משמעות לדברים שהעלו תלמידים.

שלב זה יעזור לתלמידים לתכנן את יצירתם בשלב הבא.

דף הריאיון לא יימסר להערכה.

שלב 3: עיצוב סמל או כרזה או תמונה

- התלמידים יכינו סמל או כרזה או תמונה שיסמלו את המשמעות של "שמע ישראל" בעיניהם וילוו את היצירה בהסבר. חשוב להנחות את התלמידים (כפי שכתוב במשימה לתלמיד) להתמקד בשני עקרונות מרכזיים:
- מילים ומשמעויות שהם למדו מהפסוקים;
 - קישור בין מילים ותכנים מהפסוקים וקריאת "שמע ישראל" ובין רעיונות וסמלים שאותם יעצבו התלמידים.

קרוב לוודאי שבמשימה זו יבואו לידי ביטוי רעיונות יצירתיים. יש לשים לב לכך שההסבר שיתלווה לתוצר יבטא את הקשר בין הפרטים ובין המילים ביצירה של התלמיד. ההסבר צריך גם להבהיר את מהות הרעיון של התלמיד ואת בחירותיו בפרטים השונים. יש אפשרויות רבות לעיצוב היצירה: אפשר לצייר, אפשר להדביק ואפשר לעצב אותה במחשב בשילוב תמונות מתאימות.

כדאי להמליץ לתלמידים לתת כותרת או סיסמה תמציתית שתבטא את הרעיון שבסמל. הכותרת הזו תיכתב ככותרת משנה למילים "שמע ישראל".

במהלך העבודה המורה ייעץ לתלמידים ויכוון אותם כיצד לתכנן את הסמל וכיצד לבטא את המקום של האמונה בחיים. המורה אף יסייע לתלמידים לבדוק אם העבודה ברורה ועשירה דייה ואם יש מקום להוסיף לה אלמנטים אחרים. לא מומלץ להראות לכל התלמידים דוגמה כדי שלא לצמצם את הדמיון שלהם, אולם אפשר להראות דוגמה לתלמידים המתקשים בתחילת הדרך ואינם יודעים "מהיכן להתחיל".

בסוף העבודה יציגו התלמידים את יצירותיהם בפני תלמידי הכיתה בליווי הסבר מתאים. כדי לתת ביטוי לעבודות התלמידים, מומלץ להכין תערוכה על קיר הכיתה או על לוח בכיתה, או לערוך מצגת. **דף ההסבר ליצירה של התלמיד יימסר למורה להערכה.**

נושא	רמת ביצוע		השגת היעד	קרוב להשגת היעד	בתחילת הדרך
	קריטריון				
שלב 1: זיהוי אירועים שבהם אומרים "קריאת שמע" והבחנה בין הציווי בתורה ובין המנהגים	יישום: קישור בין האירועים למצווה	זיהוי כל האירועים	זיהוי כל האירועים	זיהוי כל האירועים	זיהוי חלק מהאירועים
	מיון: הבחנה בין ציווי דאורייתא ובין מנהג ומסורת	הבחנה נכונה בכל תשעת האירועים	החלפה בין מצוות מהתורה למנהגים	החלפה בין מצוות מהתורה למנהגים	החלפה בין מצוות מהתורה למנהגים
שלב 2: ריאיון	הריאיון בשלב 2 אינו נמסר להערכה. הוא מיועד לדיון בכיתה שמטרתו להעשיר את הידע ואת ההבנות של התלמידים בהקשרים שונים של קריאת "שמע ישראל".				
שלב 3: ביטוי אישי יצירתי – ביטוי סמלי לפרטים ולעקרונות שבפרשת "שמע"	ביטוי אישי והסבר	1. ביצירה יש ביטוי סמלי למשמעות הקריאה "שמע ישראל".	1. ביצירה יש ביטוי סמלי למשמעות הקריאה "שמע ישראל".	1. ביצירה יש ביטוי סמלי למשמעות הקריאה "שמע ישראל".	ביצירה יש ציור או ייצוג קונקרטי של פרט או של מצב הקשור לקריאה "שמע ישראל", אבל אין ייצוג סמלי לרעיון.
		2. ההסבר המילולי מייצג את הרעיון, אולם היצירה אינה עוסקת בפרטים מתוך פסוקי פרשת "שמע".	2. ההסבר המילולי מייצג את הרעיון, אולם היצירה אינה עוסקת בפרטים מתוך פסוקי פרשת "שמע".	2. ההסבר המילולי מייצג את הרעיון, אולם היצירה אינה עוסקת בפרטים מתוך פסוקי פרשת "שמע".	או: חסר הסבר מילולי ליצירה או שיש הסבר מילולי שאינו רלוונטי.
יצירתיות (אופציונלי)	כדאי לתת "בונוס" או שבח לעבודות יצירתיות, המביעות את הרעיון באופן ייחודי, ויש בהן שימוש בחומרים שונים או בטכניקות מיוחדות או ביישומים מגוונים.				

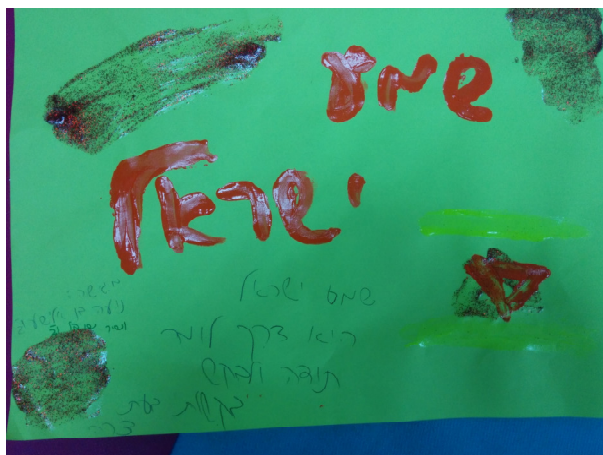
דוגמאות לתוצרי תלמידים – שלב 3

"הכרזה שלנו היא חלקים של פאזל כדי להראות שכל עם ישראל אחים, כולם יחד. החלקים של הפאזל הם תפילין, מזוזה וסלית."



השגת היעד: יש ביצירה רעיון סמלי, המוסבר במילים ונוגע לפרטים מתוך פסוקי פרשת "שמע" (שלש מצוות).

"בשבילינו, שמע ישראל היא דרך לומר תודה ובקש עזרה בעת צרה או כשקשה. כתבנו את המילים בצבע אדום צועק כדי לסמל את הזעקה והעוצמה שבקריאת שמע ישראל."



קרוב להשגת היעד: ההסבר מבהיר כי אכן יש רעיון סמלי (צבע אדום, זעקה בשעת צרה). הקישור לפסוקים היה יכול להיות הדוק יותר אילו היה התלמיד מקשר בין הרעיון ובין המילים מתוך הפרשה: "בכל נפשך ובכל מאודך". המורה יכול לשאול את התלמיד לאילו פסוקים מתוך הפרשה הסמל מתקשר.

בתחילת הדרך: כתיבה של המילים "שמע ישראל", ללא ייצוג של רעיון וללא הסבר.

